

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΜΑΤΣΗΣ: Πώς έγινε η φωνή του Πανεπιστημίου του

Της Δόξας Κωμοδρόμου

Σήμερα 64 χρόνια από τη θυσία του στο Δίκωμο, τιμούμε τον Σταυραετό του Πενταδακτύλου. Ο Κυριάκος Μάτσης υπήρξε μία από τις πιο σημαντικές μορφές του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα της ΕΟΚΑ. Εντάχθηκε στην Οργάνωση μόλις επέστρεψε από τις σπουδές του στη Θεσσαλονίκη, κι ενώ είναι γνωστή η δράση του στον αγώνα, γνωστή ενδεχομένως για πολλούς, παραμένει η δράση του στα μακεδονικά χώματα. Το 1946, με υποτροφία της Κυπριακής Αγροτικής Εταιρείας, ο νεαρός Μάτσης έφθασε στη Θεσσαλονίκη για να σπουδάσει στη Γεωπονική Σχολή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου, κι έζησε στην πρωτεύουσα της Μακεδονίας μέχρι το 1951. Η διατριβή του πτυχίου του, που υποβλήθηκε το 1952, είχε τίτλο «Γενική μελέτη του χωρίου Παλαιχωρίου Λευκωσίας (Κύπρου) και ειδική επί της εν αυτό αμπελοκαλλιέργειας».

Έγραφε στο ημερολόγιό του στις 12 Οκτωβρίου 1946: «Σήμερα δεν είναι βέβαια η πρώτη μέρα του 1946. Για μένα όμως είναι η πρώτη μέρα ενός μεγάλου χρόνου διαρκείας πολλών ετών. Είναι η μεγάλη μέρα της ζωής μου, η μέρα που διαγράφει σταθερά κι ακλόνητα το μέλλον μου. Φεύγω απ' την Κύπρο για ν' ακολουθήσω μαθήματα της Γεωπονικής Σχολής Θεσσαλονίκης. Ευρύ ανοίγεται μπροστά μου το μέλλον. Στον τιτάνιο αυτό αγώνα νοιώθω πως έχω να παλέψω άγρια.

Τα χρόνια της Θεσσαλονίκης αδιαμφισβήτη- τα σημάδεψαν τον ήρωα

Στις 28 Οκτωβρίου 1946 είχε μάλιστα την πρώτη του ευκαιρία να μιλήσει για την Κύπρο σε μία φοιτητική συγκέντρωση, σημειώνοντας στο ημερολόγιό του: «Στη φοιτητική συγκέντρωση δεν παρέλειψα να τονίσω τον πόνο της Κύπρου. Σ' ένα παραλήρημα ακράτητου ενθουσιασμού η ελεύθερη νεολαία της Πατρίδας μας, άφησε την καρδιά της να σκιρτήσει από πόνο για τ' αδέρφια της Κύπρου και έντονα διακηρύξαμε ότι ο πολιτισμός ενός λαού πρέπει να σεβαστεί αποδιδόμενης εις αυτόν ελευθερίας του».

Βρισκόταν πάντα στις φοιτητικές συγκεντρώσεις και έδινε δυναμικά το «παρών» του. Όταν μιλούσε για το Κυπριακό ως θέμα σεβασμού της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας και αποκατάστασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, μάγευε τους πάντες ξεσηκώνοντάς τους. Ήταν πρωτοστάτης του φοιτητικού κινήματος, αφού συμμετείχε στην ίδρυση της Φοιτητικής Επιτροπής Κυπριακού Αγώνα, η οποία στόχευε στην απελευθέρωση και Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα, το 1947.

Ο φοιτητής του Αριστοτελείου που ξεσήκωνε τα πλήθη

Ταυτόχρονα, τον Δεκέμβριο του ίδιου έτους, έγινε μέλος της Μορφωτικής Ένωσης Εθνικοφρόνων Φοιτητών, (Μ.Ε.Ε.Φ.), η οποία δεν είχε μόνο ως στόχο την πνευματική και εθνική ανάπτυξη των φοιτητών, αλλά και την παροχή βοήθειας σε άπορους σπουδαστές. Σε διάφορες εξορμήσεις της Μ.Ε.Ε.Φ. οι συμφοιτητές του, του ανέθεταν να είναι ο κεντρικός ομιλητής των συγκεντρώσεων.

Τα χρόνια της Θεσσαλονίκης αδιαμφισβήτητα τον σημάδεψαν. Στα σκληρά χρόνια του Εμφυλίου πολέμου, στα 1946-1949, γύρισε όλη τη γη της Μακεδονίας, από την Καστοριά μέχρι τη Δράμα, μιλώντας και εμπυχώνοντας τους κατοίκους των ακριτικών περιοχών, αλλά και τους άνδρες των στρατιωτικών μονάδων. Ντυμένος με το μακρύ του παλτό, μιλά κουτώντας εκφραστικά το δεξί του χέρι σε δεκάδες φαντάρους σε μονάδα στη Δράμα, όπου τον ακούν με ιδιαίτερη προσήλωση.

Η δράση του στα φυλάκια του Ελληνικού Στρατού κατά το 1948, ήταν εντυπωσιακή, αφού δίνει ομιλίες για τη μεγάλνησο και το λαό της, ενώ ως φοιτητής της Γεωπονικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, οργανώνει επισκέψεις και συζητήσεις σε μακρινά φυλάκια, σχετικά με την ανάγκη παλινδρόωσης της Ελλάδας ύστερα από την κατοχή. Ταυτόχρονα αρθρογραφεί και δημοσιεύει στον Τύπο της εποχής, πύρινα κείμενα για την Ελλάδα. Η δράση του όμως δεν παρέμενε μόνο στην προώθηση των εθνικών ζητημάτων. Το 1948, έλαβε μέρος στην Επιτροπή παρακολούθησης του προβλήματος των φοιτητικών διδάκτρων και μαζί με ένα συνάδελφό του συνέταξε υπόμνημα προς τα υπουργεία Οικονομικών και Παιδείας. Ένα

χρόνο αργότερα, συζητούσε με τον υπουργό Παιδείας, Κωνσταντίνο Τσάτσο, τα φοιτητικά προβλήματα. Η Οργάνωση τον εξουσιοδοτεί μάλιστα στις 18 Φεβρουάριου 1951, όπως μεταβεί στην Αθήνα για την επίλυση φοιτητικών ζητημάτων. Τη διετία '50-'52, όταν το φοιτητικό κίνημα διεκδικούσε την ελευθερία της Κύπρου, ο Κυριάκος Μάτσης βρισκόταν στην πρώτη γραμμή. Κατά τη διεξαγωγή του Ενωτικού Δημοψηφίσματος, ήταν πρωτοστάτης και στη συλλογή και αποστολή των υπογραφών στην Κύπρο.

Η Θεσσαλονίκη ήταν η πόλη που τόσο πολύ αγάπησε, αλλά και που τόσο πολύ αυτή τον αγάπησε. Στα πέντε χρόνια των σπουδών του στη Γεωπονική Σχολή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου, οι οδοί Ανδριανούπολεως, Σωκράτους και Αμαλίας στέγαζαν μια φλεγόμενη βάτο και γίνονταν ορμητήρια ενός ωραίου εφήβου που άνοιγε τότε τα φτερά του για υψηλά πετάγματα και την καρδιά του για μεγάλες συγκινήσεις. Στην όμορφη πόλη, ο νεαρός Μάτσης σπουδάζει, στοχάζεται, ερωτεύεται, γράφει, αναζητεί, συζητεί και εκδηλώνει τις харисματικές του δυνατότητες ως προσωπικότητα με ήθος.

Κατάφερε να ξεπεράσει την εποχή του και ως άλλος προπομπός μιας νέας γενιάς έλεγε: «Πάντα χρειάζεται το σώρισμα στη χιονισμένη στράτα. Χωρίς αυτό δε θα μπορέσει ν' ανθίσει το φεγγοβόλημα του ρόδου. Αν δεν κυλιστείς στο βούρκο μιας λάσπης, πως θα χρειαστεί να λουστείς στα καθαρά νερά του ρυακιού; Χωρίς το χειμώνα της ζωής δε θάχε καμμιάν αξίαν η άνοιξη της».

Ο ήρωας τιμάται από την Κύπρο και είναι ένας από τους ελάχιστους ήρωες της ΕΟΚΑ που τιμάται και από την Ελλάδα. Ένα

Ο Πρύτανης κεντρικός ομιλητής στο μνημόσυνο

Ο Πρύτανης του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ), Καθηγητής Νικόλαου Παπαϊωάννου θα παραστεί στο εθνικό μνημόσυνο του ήρωα της ΕΟΚΑ Κυριάκου Μάτση, που θα τελεστεί στο Παλαιχώρι σήμερα Κυριακή, 20 Νοεμβρίου 2022. «Μεγάλη η τιμή να παρευρίσκομαι στη γενέτειρα του ήρωα του Εθνικοαπελευθερωτικού Αγώνα της ΕΟΚΑ, Κυριάκου Μάτση. Αποδέχθηκα την πρόσκληση της οικογένειάς του με συγκίνηση, καθώς ουδέποτε Πρύτανης του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου συμμετείχε στο εθνικό αυτό μνημόσυνο, που τελείται κάθε χρόνο τιμώντας τη μνήμη του απόφοιτού του. Το θεώρησα ως ελάχιστο φόρο τιμής στο άξιο πνευματικό τέκνο της Θεσσαλονίκης», ήταν το σχόλιο του κ. Παπαϊωάννου.

Ο ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΣ

μικρό δείγμα ευγνωμοσύνης για τον Σταυραετό του Πενταδάκτυλου, ο οποίος διά της υπέρτατης θυσίας του απέδειξε την αγάπη του για την ελευθερία και την ιδιαίτερη πατρίδα του, είναι οι προτομές και τα διάφορα μνημεία που ανεγέρθηκαν για να τιμήσουν την όλη προσφορά και τη θυσία του.

Κορυφαία εκδήλωση τιμής για τον ηρωικό θάνατο του Κυριάκου Μάτση που πραγματοποιήθηκε στη Θεσσαλονίκη, ευθύς μετά την κατάθεση της ζωής του στο βωμό της πατρίδας, ήταν το εκκλησιαστικό μνημόσυνο που τελέσθηκε στον Άγιο Δημήτριο και η σιωπηλή πορεία διαμαρτυρίας που ακολούθησε στις 23 Νοεμβρίου 1958 και που διοργανώθηκε από τη Σύγκλητο του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου στους κεντρικούς δρόμους της πόλης.

Το Αριστοτέλαιο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης τίμησε ιδιαίτερα το πνευματικό του τέκνο, με την κατασκευή μνημείου του στο χώρο απέναντι από τη Γεωπονική και Δασολογική Σχολή, εκεί όπου σπούδασε ο τιμώμενος αγωνιστής. Τα αποκαλυπτήρια του μνημείου τέλεσε, στις 5 Δεκεμβρίου 1976, ο Πρύτανης του ΑΠΘ, Ιωάννης Δεληγιάννης.

Το 1988 η Εθνική Φοιτητική Ένωση Κυπρίων Θεσσαλονίκης ανέλαβε την πρωτοβουλία να εισηγηθεί στον τότε πρύτανη του ΑΠΘ, Δημήτρη Φατούρο, την ανέγερση προτομής του Κυριάκου Μάτση στον χώρο του μνημείου του ήρωα. Τα αποκαλυπτήρια της προτομής τέλεσε στις 2 Απριλίου 1989 ο υπουργός Παιδείας της Κυπριακής Δημοκρατίας, Ανδρέας Φιλίππου. Σήμερα, η προτομή του Κυριάκου Μάτση βρίσκεται μπροστά από τη Βιβλιοθήκη του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου.

Ανδριάντας του ήρωα Κυριάκου Μάτση δεσπόζει και στην πλατεία Νέας Κρήνης στην Καλαμαριά μετά από απόφαση του δημάρχου της πόλης Χριστόδουλου Οικονομίδα και του Δημοτικού Συμβουλίου. Τα αποκαλυπτήρια τέλεσαν ο υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού Ουράνιος Ιωαννίδης και ο υφυπουργός Εξωτερικών της Ελλάδας Ιωάννης Μακρίωτης στις 19 Σεπτεμβρίου 2002. Ο Κυριάκος Μάτσης τιμήθηκε από δεκάδες πόλεις της Κύπρου και της Ελλάδας με την ονομασία οδών, ενώ στην Αθήνα υπάρχει συνοικιακό Αθλητικό Κέντρο που φέρει επίσης το όνομά του.

**Υποψήφια Διδάκτωρ Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κύπρου*

Σύμβολο αρετής και θυσίας, υπέδειξε ο Μακάριος

Ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος κατά τα αποκαλυπτήρια της προτομής του ήρωα στο κατεχόμενο σήμερα Δίκωμο, το 1961, ανέφερε μεταξύ άλλων: «Ευτυχείς και υπερήφανοι αι πατρίδες αι οποίαι γεννούν τοιούτους ήρωας. Διότι ο Κυριάκος Μάτσης δέν είναι απλώς ο εθνικός ήρωας της Κύπρου. Δεν είναι απλώς ο μαχητής του εθνικοαπελευθερωτικού ημών αγώνος. Είναι σύμβολον αρετής και θυσίας υπέρ της παγκοσμίου ελευθερίας, της ελευθερίας ως εκφράσεως ηθικής και ως διεθνούς πνευματικής εννοίας»... «Την ιεράν αυτήν στιγμήν, κατά την οποίαν η λευκή ψυχή του ήρωος υπερίπταται ημών και παρακολουθεί με αγάπην τας εκδηλώσεις μας, καλώ πάντας εις ομόνοιαν και συνεργασίαν. Μόνον ομονοούντες και συνεργαζόμενοι θα δυνηθώμεν να

ολοκληρώσωμεν το έργον της προόδου και της ευημερίας του λαού μας, διά το οποίον ο Κυριάκος Μάτσης έχυσε το αίμα του». Τα πιο πάνω είναι ελάχιστα δείγματα τιμής και ευγνωμοσύνης προς τον ήρωα της ΕΟΚΑ Κυριάκο Μάτση. Σήμερα, 64 χρόνια από τη θυσία του, τον μνημονεύουμε και τον τιμούμε ξανά και δεόμεθα υπέρ αναπαύσεως της ψυχής του. Γνώριζε πως «θέλει αρετήν και τόλμην η Ελευθερία» και σύμφωνα με τα λόγια του, ζωντανό δίδαγμα σε όλους εμάς, «η Ελευθερία είναι το πιο ωραίο ιδανικό που γεμίζει την καρδιά του ανθρώπου και τον κάνει να εκτιμά την αξία και να αντιλαμβάνεται το νόημα της ζωής, και ότι η ελευθερία δεν δωρίζεται από κανένα στους λαούς, αλλά κατακτιέται με αγώνες και θυσίες».